

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**
Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»
Кафедра екології та зоології



«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник директора
науково-педагогічної роботи

Тетяна МАРИНЕНКО
_____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОЛОГІЧНА НОЗОЛОГІЯ

для студентів

галузь знань	<u>10</u>	<u>«Природничі науки»</u>
спеціальність	<u>101</u>	<u>«Екологія»</u>
освітній рівень	<u>бакалавр</u>	
освітня програма	<u>«ЕКОЛОГІЯ»</u>	
вид дисципліни	<u>вибіркова</u>	

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	VII
Кількість кредитів ECTS	5
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: **Анатолій ПОДОБАЙЛО, к.б.н., доц. кафедри екології та зоології**

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2022

Розробник (и): Дмитро Володимирович Лукашов, д.б.н., професор кафедри екології та зоології
Анатолій Віталійович Подобайло, к.б.н., доцент кафедри екології та зоології

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о. зав. кафедри екології та зоології

_____ (Анатолій ПОДОБАЙЛО)
(підпис)

Протокол від «16» травня 2022 р. за № 15

Схвалено науково-методичною комісією

ННЦ «Інститут біології та медицини»

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Протокол від «23» 06 2022 року за № 5

Голова науково-методичної комісії _____ (Наталія СКРИПНИК)

«23» 06 2022 року

1. Мета дисципліни – курс спрямований на одержання студентами знань про екологічно залежні групи хвороб, їх нозологічні форми, причини та фактори, які їх викликають; екологічні та еволюційно-біологічні механізми та закономірності, які обумовлюють виникнення і розвиток захворювань; показати взаємозв'язки між патологічними станами організму і групами факторів, сукупністю та різноманітністю проявів впливу факторів середовища. Взаємодію між організмом та біотичними факторами представлено у курсі на основі механізмів та стратегій паразитизму, які характерні мікроорганізмам, мікоплазмам, вірусам і тваринним організмам.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Успішне опанування навчальних дисциплін «Біологія», «Загальна екологія та неоекологія», «Екологія людини та урбоекологія», «Екологічна безпека та техноекологія».
2. Вміння самостійно застосовувати отримані знання для вирішення конкретних задач (встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, класифікувати екологічні фактори). працювати з науковою та навчально-методичною літературою.
3. Володіти елементарними навичками системного аналізу.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна «Екологічна нозологія» є складовою циклу дисциплін вільного вибору студента освітньої програми першого рівня вищої освіти підготовки здобувачів освітнього ступеню бакалавр за спеціальністю 101-Екологія. Викладання даної дисципліни спрямовано на опанування студентами теоретичних засад основних механізмів та закономірностей, які обумовлюють виникнення, розвиток, та поширення екологічних захворювань; взаємозв'язків між патологічними станами організму і дією головних екологічних чинників, різноманітністю проявів впливу факторів середовища на організми.

4. Завдання (навчальні цілі):

Згідно вимог Стандарту вищої освіти України (перший (бакалаврський) рівень вищої освіти), галузь знань 10 «Природничі науки», спеціальність 101-Екологія дисципліна забезпечує набуття студентами таких *компетентностей*:

загальної:

ЗК01. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності;

фахових:

ФК15. Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук;

ФК24. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування;

ФК28. Оцінювати внесок факторів навколишнього середовища у розвиток патологій.

Програмними результатами навчання є: ПР02 Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування; ПР04 Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки; ПР09 Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення; ПР14 Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання 1. знання; 2. вміння; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність		Форми викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати екологічну обумовленість виникнення окремих нозологічних форм	Лекція	Модульна контрольна робота № 1	30
1.2	Виявляти роль факторів навколишнього середовища у виникненні та розвитку хвороб та патологічних станів	Лекція	Модульна контрольна робота № 2	20
2.1	Обирати методи для здійснення конкретних досліджень у галузі екологічної нозології	Практичні заняття	Виконання практичної роботи	10
2.2	Розрізняти вірогідні загрози для здоров'я людини, що пов'язані з трансформацією природних екосистем і згубним впливом окремих екологічних чинників	Практичні заняття	Виконання практичної роботи	10
2.3	Планувати заходи для профілактики та боротьби з біотичними чинниками – паразитичними організмами та їх переносниками, як причинами виникнення специфічних нозологічних форм людини та тварин.	Практичні заняття	Виконання практичної роботи	10
3.1	Виявляти закономірності формування зв'язків «паразит-хазяїн» та роль окремих груп паразитів у регуляції чисельності хазяїв, а також їх практичне значення як збудників захворювань та патологічних станів	Самостійна робота	Захист доповіді	10
4.1	Планувати заходи для профілактики та боротьби з головними чинниками – причинами виникнення специфічних захворювань людини	Самостійна робота	Захист доповіді	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання:

Програмні результати навчання	Результати навчання дисципліни						
	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	3.1	4.1
ПР02 Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природо-користування	+	+		+		+	
ПР04 Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки			+				
ПР09 Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення			+	+	+	+	
ПР14 Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення					+		+

7. Схема формування оцінки

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Модульна контрольна робота №1: РН 1.1 – 30 / 15 балів.
2. Модульна контрольна робота №2: РН 1.2 – 20 / 10 балів.
3. Оцінка виконання практичних робіт: РН 2.1-2.3 – 30 / 15 балів.
4. Оцінка самостійної роботи (захист доповіді): РН 3.1-4.1 – 20 / 10 балів.

- підсумкове оцінювання:

Підсумкова оцінка з освітнього компонента, підсумковою формою контролю за яким Підсумкова оцінка з освітнього компонента, підсумковою формою контролю за яким встановлено залік, визначається як сума оцінок (балів) за всіма успішно оціненими результатами навчання. Оцінки нижче мінімального порогового рівня до підсумкової оцінки не додаються.

Обов'язковим для отримання позитивної підсумкової оцінки (60 балів і вище та «зараховано») є відпрацювання всіх практичних робіт.

Перескладання семестрового контролю з метою покращення позитивної оцінки не допускається.

7.2 Організація оцінювання:

Форма оцінювання	Орієнтовний графік проведення	ЗМ 1		ЗМ 2	
		Мін. балів	Мак. балів	Мін. балів	Мак. балів
Модульна контрольна робота	На практичному занятті всередині та наприкінці семестру	15	30	15	30
Виконання практичних робіт	Під час практичних робіт	5	10	10	20
Контроль самостійної роботи	Оцінка результатів самостійної роботи всередині та наприкінці семестру	10	20	5	10
Сума		30	60	30	60

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин			
		Лекції	Практ.	С/Р	Конс.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1					
“ Чинники виникнення екологічно-зумовлених захворювань ”					
1.	Предмет, задачі та основні поняття екологічної нозології.	2			
2.	Визначення екологічної хвороби як нозологічної одиниці.		2		
3.	Терміни і поняття екологічної нозології.	2			
4.	Чинники виникнення екологічно-зумовлених хвороб.	2			
5.	Роль факторів навколишнього середовища у виникненні екологічно зумовлених захворювань.		4		
6.	Нозологічні форми, зумовлені дією фізичних чинників навколишнього середовища.	2			
7.	Нозологічні форми, зумовлені дією хімічних чинників навколишнього середовища.		4		
8.	Біотичні фактори як причини виникнення патологічних станів.	4			
9.	Паразитизм – специфічний тип біотичних відносин. Типи паразитів. Стратегії паразитизму.		3		
10.	Класифікація форм паразитизму та зв’язків паразитів і хазяїв.	2			
11.	Типи біологічного забруднення довкілля. Хвороби, що виникають внаслідок біологічного забруднення довкілля.			43	
Консультація					2
Модульна контрольна робота 1			1		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2					
«Специфічність системи паразит-хазяїн. Паразитарні хвороби»					
12.	Організм хазяїна – середовище існування паразита.	4			
13.	Особливості взаємовідносин між паразитами і хазяями.		4		
14.	Паразити свійських тварин і людини.	4			
15.	Зоонози. Нозологічні форми, спричинені вірусними зоонозами.		4		
16.	Нозологічні форми, спричинені рикетсійними та бактеріальними зоонозами..	4			
17.	Нозологічні форми спричинені, грибними та протозойними зоонозами.		4		
18.	Нозологічні форми, спричинені гельмінтозними зоонозами.	4			
19.	Нозологічні форми, спричинені паразитичними членистоногими.		3		
20.	Антропонозні та зоонозні нозологічні форми.			43	
Модульна контрольна робота 2			1		
Консультація					2
ВСЬОГО		30	30	86	4

Загальний обсяг 150 год., в тому числі:

Лекцій – 30 год.

Практичні заняття – 30 год.

Консультації – 4 год.

Самостійна робота – 86 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні (базові):

1. Волошина Н.О. Екологічна епідеміологія та епізоотологія: навчально-методичний посібник / Н.О. Волошина, О.М. Лазебна, В.П. Покась. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – 234 с.
2. Волошина Н.О. Екологічна епідеміологія. Навчальний посібник / Н.О. Волошина. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2014. – 136 с.
3. Волошина Н.О., Кіличицький П.Я. Екологічні аспекти формування паразитарного забруднення на урбанізованих територіях / Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Біологія (Біологічні системи). – 2010. – Т. 1 (1), вип. 456. – С. 16-17.
4. Даценко І.І. Гігієна і екологія людини. Навчальний посібник / Даценко І.І. – Львів: Афіша, 2000. – 248 с.
5. Корнюшин В.В. Паразитологія. Конспект лекцій / Корнюшин В.В. – К.: МСУ, 2011. – 128 с.
6. Микитюк О.М. Екологія людини / Микитюк О.М., Злотін О.З., Бровдій В.М. – Харків: ХДПУ“ОВС”, 2000. – 207 с.
7. Невядомська К. Загальна паразитологія / Невядомська К., Пойманська Т., Магніцька Б., Чубай А. – К.: Наук. думка, 2007. – 484 с.
8. Нікберг І.І. Гігієна з основами екології. Підручник / Нікберг І.І., Сергета І.В., Цимбалюк Л.І. – К.: Здоров'я, 2001. – 504 с.
9. Хижняк М.І. Здоров'я людини та екологія / Хижняк М.І., Нагорна А.М. – К.: Здоров'я, 1995. – 228 с.
10. Штабський Б.М. Ксенобіотики, гомеостаз і хімічна безпека людини / Б.М.Штабський, М.Р. Гжегоцький. – Львів: Видавничий Дім «НАУТІЛУС», 1999. – 308 с.

Додаткові:

1. Білявський Т.О. Основи екологічних знань / Білявський Т.О., Фурдуй Р.С. – К.: Либідь, 1995. – 286 с.
2. Булгаков В.О. Хвороби, що передаються від тварин людям / Булгаков В.О., Данько О.П. – К.: Здоров'я, 1989. – 213 с.
3. Гандзюра В.П. Екологія: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів / В.П. Гандзюра. – К.: ВГЛ «Обрії», 2008. – 356 с.
4. Давидов О.М., Темніханов Ю.Д., Куровська Л.Я., Мандигра М.С. Антропозоонози: сучасне уявлення // Вет. медицина України. – 2003а. – № 10. – С. 8-11.
5. Давидов О.М., Темніханов Ю.Д., Куровська Л.Я., Мандигра М.С. Антропозоонози: сучасне уявлення // Вет. медицина України. – 2003б. – № 11. – С. 10-12.
6. Дикий Б.М. Епідеміологія: навчальний посібник / Б.М. Дикий, Т.О. Нікіфоров. – Івано-Франківськ: Ів.-Фр. Медичний університет, 2006. – 196 с.
7. Запольський А.К. Основи екології: Підручник / Запольський А.К., Салюк А.І. – К.: Вища школа, 2001. – 358 с.